

ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՐԻԳՈՐ ԵՐԵՐՈՐԴ ԶԱՐԻ

ՄԵԼԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարեկանը 6 րուբլ. Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցեն. Тифлисъ, Редакция „Мелкъ“
Կամ Tiflis, Rédaction „Mschak“
Տէլեֆոն № 253.

Պարագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերէն).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լիզուով.

Յայտարարութիւնները համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տէլեֆոն № 253.

ԽՆԱԳԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԵՐԵՐՈՐԴ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մուկդէնի շրջանում. — ԵՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.
— Մամուլ. Թատրոնական սեպօն. Ներքին լուրեր. — ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Պատերազմի շուրջը. Նամակ Պարսկաստանից. Արտաքին լուրեր. — ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ. — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Ժողովրդական ուսուցիչները ժողով Գանձակում:

ՄՈՒԿԻՆԻ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

Հեռագիրները հաղորդեցին մի շարք տեղեկութիւններ ուսական և եապօնական առաջապահ զօրքերի ընդհարումների մասին Մուկդէնից դէպի արևելք, Դալինի լեռնանցքի մօտերը: Մական դեռ պարզված չէ եապօնական զօրքերի շարժման ընաւորութիւնը: «Local Anzeiger» լրագրի թղթակիցը (տես P. B.) համարում է եապօնացիների առաջխաղացութիւնը դէպի հիւսիս անտարակուսելի. բայց չէ կարողանում որոշել, թէ ինչպէս է կատարվում այդ առաջխաղացութիւնը: արդեօք արևելեան ուղղութեամբ Բէնսի-խուից դէպի Դալինի լեռնանցքը և հիւսիս, թէ ուղիղ մեծ ճանապարհով դէպի Մուկդէն կամ թէ Ունիսէ գետի հոսանքով և կամ վերջապէս արևմտեան ուղղութեամբ Լաօխէ գետով:

Շատ դժուար է հասկանալ, թէ ինչ է կատարվում եապօնական առաջապահ զօրքերի ետևում: Եապօնական երկու վաշտեր նաւակներով բարձրացել են բաւական տեղ Լաօխէ գետով, բայց յետ են մղվել ճանապարհի մօտից:

Մարաշիստ Յիւսուպի գլխավոր բանակը գտնվում է Լաօխանից դէպի հիւսիս: Եապօնական զօրքերը, որքան պարզվել է ուսական խուզարկումների միջոցով, գտնվում են Մուկդէնից երեսներէք վերապահուած դէպի հարաւ-արևելք: Եսուպի քարածխի հանքերի մօտ կանգնած

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎ ԳԱՆՁԱԿՈՒՄ

Կովկասի ուսումնարանական բարձր իշխանութեան կարգադրութեամբ այժմ Գանձակում գումարված է Գանձակի նախնայի ժողովրդական դպրոցների ուսուցիչները ժողով, որը սկսել է իր պարագծերը: Եսուպի 26-ը: Այդպիսի ժողովներ վերջին չորս տարվայ ընթացքում երկու անգամ անցել են: Նախկին ժողովները սահմանափակ ծրագիր բանէին. նրանց նպատակն էր գլխավորապէս ծանօթացնել գիւղական ուսուցիչներին ուսաց լեզուի դաստաւութեան հետ քննակամ մեթոդի միջոցով, առանց աշակերտի մայրենի լեզուի օգնութեան, մի չափազանց ինքնատեսակ մեթոդի, որի մասին վերջին տարիներս բաւական գրվել և գրվում է ոչ միայն մանկավարժական, այլ և ընդհանուր մամուլի մէջ: Թէ ինչքան բնական ու նպատակայարմար է այդ մեթոդը մանկավարժական տեսակէտից, դեռ վերջնականապէս չէ վճռվել. այսքանը կարելի է ասել, որ մամուլի ստուգի անձամասնութեան ձայնը ոչ յօդուտ նրա է... Այդ մեթոդը մեծ եռանդով գործ էին դնում մի ժամանակ ֆրանսիացիները իրանց գաղութներում, Ալժիրում ու Տունիսում գլխաւորապէս, արաբացի մանուկներին ֆրանսերէն սովորեցնելու. երկար ապարդիւն փորձերից յետոյ ֆրանսիացի մանկավարժները եկան այն եղանակացութեան, որ առանց աշակերտի մայրենի լեզուի օգնութեան անչափ դժուար է սովորեցնել նրան օտար լեզու, մասնաւորապէս

Մ Ո Ւ Կ Դ Է Ն Ի Շ Ր Ջ Ա Կ Ա Յ Ք Ը

ՄԻՆՄԻՆՏԻՆ

Իրադիսայ

Ուսումնայ
Կայարան

Պալատին
X անցք

Կայսերական դա-
բարաններ

Պալատին

Մ Ո Ւ Կ Դ Է Ն

Պալատին

Սուխատուն
Պալատին

Պալատին
X լեռնանցք

Կիւպուզա

Շախէպու

ԴԱԼԻՆԻ
X անցք

Բեանիպուզա
Պիւտայցի

Օ Կ Ո Ւ

(զօրք)

ԵԱՆՏԱՅ
Կայարան

Ն Օ Դ Ջ Ո Ւ

(զօրք)

բարածխի հանք

Կ Ո Ւ Ր Օ Կ Ւ

(զօրք)

Մախուտուն

Սիկվանտուն

Բեանիպու

են պարտաւորութեան համար երկու եապօնական զօրաբաժիններ:

Պետերբուրգի հեռագրական գործակալութիւնը առաջ է բերում «Daily Telegraph» լրագրից մի տեղեկութիւն, որ իբր թէ

գեներալ Կուրոպապիկինը հրամայած է ձախառնարտ ընդունել Մուկդէնի մօտ և որ Մուկդէնը ամրացվում է:

«Մշակի» այսօրվայ համարի մէջ գերտեղած տեղագրական քարտէշում ցոյց

նպատակն է ծանօթացնել մեր գիւղական դպրոցներին ուսուցիչներին բնական գիտութիւնների հետ, հարաւորեցնել այդ գիտութիւններից ունեցած նրանց մտաւոր պաշարը: Կան նրանց մէջ անձինք ուսուցչական լուրջ պատրաստութիւն ունեցող, իրանց զօրծում հմուտ, ուսուցչական օժիւրներին տաւորած. կան և այնպիսիները, որոնք դեռ սովորելու, ուսուցչութեան պատրաստվելու գլխի կարիք ունեն. այդպիսիները մեծամասնութիւն են կազմում: Ահա այդ մեծամասնութեան համար են գլխաւորապէս ձեռնարկվել վերոյիշեալ դասախօսութիւնները, որոնց ակներև օգտաւէտութեան մասին աւելորդ է երկար կանգ աւելնել: Այդպիսի մի ժողով էլ, համարման ծրագրով, ինչպէս յայտնի է, տեղի ունեցաւ անցեալ օգոստոսին Թիֆլիսում:

Մեր գիւղական ժողովուրդը շատ բանում է տգէտ, խաւար, մանկամիտ. նրա մանկամտութիւնը համարեա ամէն քայլափոխում արտայայտվում է շրջապատող բնութեան վերաբերմամբ, որի օրէնքների ու երկոյթների մասին նա ոչ մի հասկացողութիւն չունի. նա այն համոզմունքին է դեռ, որ անձրև բերելու համար պէտք է գնալ ս. Արթնի սարից հրաշագործ քար բերել ու հանդիսաւոր թափօրով տանել դեռը գլխի նրան, կարելուտի առաջն առնելու համար պէտք է ուլի արիւնով կարգաթնելու, համաճարակ հիւանդութեան առաջն առնելու համար պէտք է գիւղը մոշոտ ճանապարհների վրա տաւար մորթել, մատաղ անել և այլն:

Գիւղացու հետ մշտապէս շփուող գիւղական ուսուցիչները պէտք է լուրջ ուշադրութիւն դարձնեն այդ բանի վրա և պէտք է ունենան պատրաստութիւն, տեղեկութիւններ, բնական գիտութիւններից ի հարկէ, հարուստ պաշար: Մեր երկրի ուսումնարանական գործի ղեկավարները աշխատու

են տրված մի քանի կարևոր կէտեր և զօրքերի դիրքերը: Բացի եապօնական երկրէ զօրաբանակներից, «H. B.»-ի ասելով, կազմված է և չորրորդ զօրաբանակ այն զօրքերից, որոնք ափ են իջեցրված Ինկուսի մօտ: Այդ զօրքը պէտք է աշակցէ Օկուի զօրքին: Եապօնացիների ոյժը հաշւում են 300,000 հոգի 850 թնդանօթով: Եթէ ուսները որ և է պատճառով թողնեն Մուկդէնը, նրանք մտադիր են ղեկավարութիւն ցոյց տալ Տեխիսում:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

Մի քանի օր առաջ, խօսելով մամուլի միջազգային այն կօդրէսի մասին, որ գումարված էր Վէննայում, մենք այն կարծիքը յայտնեցինք, որ պաշտօնական շքեղ ընդունելութիւնները, մամուլի հասցէին շոյալած փառաբանութիւնները դեռ բաւական չեն, որ համաշխարհային մամուլը նրա ամբողջութեամբ դառնայ մի մեծ բարոյական, անկաշառ ու ազնիւ ոյժ: Գրելով այդ տողերը, մենք չը գիտէինք, որ Վէննայի կօդրէսը ունի իր ձեռքի տակ մի ծրագիր, որի նպատակն է նպաստել մամուլի բարոյական հեղինակութեան բարձրացնելուն: Այդ ծրագիրն է մամուլի գործիչների դատաստանը, որ իր բնաւորութեամբ միայն տեղական նշանակութիւն չունի, այլ և միջազգային: Ինչպէս հաղորդում է «Новости» լրագրի թղթակիցը, դատաստանական ծրագիրը, որ առաջարկված էր կօդրէսին, նախատեսում է երեք տեսակ դասակարգային դատարան. 1) տեղական միջնորդ դատարաններ, 2) ազգային դատարաններ և 3) միջազգային դատակարգային դատարան: Ծրագրի մանրամասնութիւնների մասին խօսել մեզ հետու կը տանէր, և դատարանների կազմակերպութեան հարցը այնքան էլ հետաքրքրական չէ պիտի լինի մեզ համար: Կարևորը այն է, թէ ինչ մտքով, ինչ

են անց գիւղական ուսուցիչներին այդպիսի պատրաստութիւն տալ: Աւելի ուշագրութիւն է դարձնում բուսաբանութեան վրա և դա շատ խելացի է. մեր երկրի հարուստ բուսական աշխարհի շատ ներկայացուցիչներ անծանօթ են մեր գիւղացիներին, շատ բան նրանք կործարում են դաշտում, չիմանալով օգտվել նրանցից. բանջարեղութիւնը, մեղրահիւթ ծաղիկների բազմացումը ու նրա հետ մեղրաբուծութիւնը, մրգաբուծութիւնը շատ տեղերում կարող են գոյութիւն ունենալ, շատ ընտանիքներ կարող են կերակրել, եթէ մեր գիւղացիները տեղեկութիւններ ունենան նրանց զանազան ներկայացուցիչների մասին: Կան տեղեր, որոնք ահապի քանակութեամբ կարող են արտադրել պօմիդոր, բադրիկան, կաղամբ, բայց ոչինչ չեն արտադրում. գիւղացին տարվայ մէջ 300 օր շարունակ ցաւաւ հաց է ուտում, քանի որ ոչ մի հասկացողութիւն չունի վերոյիշեալ բոյսերի մասին: Ով ապրում է գերմանացու, դոյսօբորի հարեանութեան մէջ, նա էլի մի բան սովորում, ընդօրինակում է նրանցից, ով դուրի է բէշ-շատ կուլտուրական հարեանից, միջնադարեան կեանք է վարում...

Ուսուցչական ժողովի պարագմունքներին ամսին 9 ին, 10-ին և 11-ին ներկայ էր Կովկասեան ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձու Մ. Բ. Չաւադսկին. նրա ներկայութեամբ տեղի ունեցան փորձնական դասեր. ժողովի պարագմունքներից գոհ մնաց պ. հոգաբարձուն: Գիւղական ուսուցիչների հետ մասնաւոր խօսակցութեան ժամանակ պ. Չաւադսկին ցանկութիւն յայտնեց, որ նրանցից տեղական լեռնաներ չիմացողները աշխատեն սովորել այդ լեռները գիւղացիների հետ հեշտութեամբ շփվելու համար:

Ստ. Տէր-Աւետիքեան

ապօստօլիկները մեծ ցանկութիւն ունեն Սա-
ւիրն գրաւել: «Local Anz.» թերթի թղթա-
ւը հաղորդում է, որ հապօստօնցիները հետզ-
է հաստիկ ցանկութիւն են արտայայտում
ողով դրանով Սաւալրին կղզին: Սյդ կղզին
հապօստը քառ. մղոն մեծութեամբ, ասլիւնքն
քան, ինչքան Սիլիկիւն, և 28,000 բնա-
ւերով, ամէսի լաւ հանքերով և ձկան առատ
ով, Եապօնիայի համար շատ մեծ նշանա-
թիւն ունի: Բացի դրանից կղզին կարեւոր
ապօստօնիկ համար ռազմադրտական տե-
ւտից, որովհետեւ ընկած է Եապօնիայի և
հական ամերիկ մէջտեղը: Ռուսաստանը
թէ է դորք շուռի կղզու վրա և պէտք է
սեն, որ և հապօստցիները շատ շուտ փորձ
են դրաւել այդ կարեւոր կէտը, որի պահ-
ուութեան համար ռուսները բաւական ան-
ւութիւն են ցոյց տալիս: (C. II. B.E.L.)

Ապօստի դաւանակցութիւն Անգլիայի եւ Նա-
ւայի միջեւ: Իօգհամից գրում են, որ այդ-
շատ է խափուած, թէ մի ժածուկ դաշնակե-
րիւն կայ Անգլիայի և Եապօնիայի մէջ և

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 16-го септембра 1904 г. Типографія «ГЕРМЕСЪ» Мадатовская ул. № 15.